4-a Jaro. N-o 173 APERAS

SEMAJNE 26. Januaro 1928

ESPERANTO JE LA SERVO DE L' TUTMONDA PROLETARO

SENNACIULO

OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA

REDAKTEJO: 14, avenue de Corbéra, Paris-12e Gvidanto: E. Lanty	SIDEJO de Ekzekutiva Komitato de SAT 23, rue Boyer, Paris-20e	ADMINISTREJO: Colmstr. 1, Leipzig O 27 Administranto: R. Lerchner

Situacio de l' virino en Persio

En Persio, kiel ĉie en Oriento, situacion de l' virino difinas "ŝariato". Ŝariato estas ne nur kodo, sed reguligilo de ĉiuj detalaĵoj en homa vivo (ekz.., ĝi montras, kiom da tempo oni devas sin lavi aŭ troviĝi en lito kun edzino). Siatempe, dum patriarkogenta vivmaniero, postuloj de ŝariato plibonigis situacion de l' virino. Sed post tiu tempo trapasis jarmilo kaj nun ŝariato ne plu estas konforma al la ekonomia stato de nova, juna, burĝa Persio.

En genta patriarka vivmaniero la viro estas ĉefo, ĉar li estas mastro kaj posedas tutan havaĵon kaj virinojn, kiuj estas objektoj de vendo-aĉeto same kiel brutaro. Penante gardi facilinciteblajn ortodoksulojn for de delogo, la profeto ordonis, ke fremdaj viroj parolu kun virinoj tra kurteno. Ja unuflanke troviĝas kelkaj virinoj ĉe maljuna viro kaj aliflanke — multaj junaj fraŭloj, kiuj ankoraŭ ne povis kolekti sufiĉe da mono por aĉeti edzinon. Tial ĉiu pli malpli riĉa persa familia domo dividiĝas en du partojn: virina — *enderun* kaj vira — *birun*. Enderunon estas malpermesite eniri al ĉiu fremda viro, eĉ al frato de l' mastro aŭ de lia edzino kaj nur kuracisto iam povas transpaŝi la sojlon de haremo.

Ordinare enderun prezentas prozan lokon, — loĝejon de edzinoj kaj infanoj, intiman familian fajrujon de l' perso. Eĉ la mastro mem en ĝi nur dormas, sed dumtage troviĝas en birun.

Enderun, edzinoj kaj iliaj aferoj el orientana vidpunkto prezentas tute intiman kaj neniun koncernantan aferon. Estas eĉ tre maldece demandi la mastron pri farto de liaj edzinoj. Ekzistas proverbo: En birun oni ne parolas pri enderun. Dekjarajn knabojn oni jam transloĝigas birunon, por ke enderuno ilin ne malbonigu.

Kion faras virinoj en haremo de riĉa familio?

Imagu domon, en kiu estas ŝlositaj kelkaj virinoj absolute malkulturaj (inter persinoj de meza klaso legoscio estas malofta), devigitaj loĝi kune, kiuj ne havas iun ajn difinitan laboron. Ĉiuj virinoj estas diversaĝaj (de 12 ĝis 40 jaroj) kaj konkuras inter si por influo en la hejmo kaj atento de l' edzo. Kompreneble, ke malpaciĝoj, ĉikanoj, disputoj, interbatiĝoj estas nepra apartenaĵo al ĉiu haremo.

Tamen haremo ne garantias fidelecon de edzinoj. Havi specialajn gardistojn, eŭnukojn, ordinara komercisto ne povas. Kaj rompoj de geedza fideleco en la persa burĝa familio renkontiĝas ne pli malofte ol en la eŭropa. Edzinoj kaŝeme permesas al si tion, kion la edzoj permesas al si — laŭleĝe.

Kaj viroj laŭ ŝariato havas multon. Ŝariato permesas du formojn de edzeco: konstantan kaj provizoran.

La unuan edzecon oni kontraktas por ĉiam kaj ĝi povas esti disigita nur per oficiala eksedziĝo. Kvankam laŭ ŝariato eksedziĝo (por viro) estas tre facila — viro devas en ĉeesto de juĝisto aŭ mulao[1]) diri al edzino, ke li plu ne deziras vivi kun ŝi, redoni al ŝi doton kaj direkti al hejmo de ŝia patro.

Provizoran edzecon — *sige* — oni kontraktas por difinita tempo. Kiam ĝi aŭtomate ĉesas, la kontraktintoj fariĝas liberaj sen iuj ajn devoj.

Sige estas laŭleĝa kaj tre ofte praktikata en Persio.

Esence ĝi estas nur speciala formo de prostituo, vere, pli higiena kaj ne tiom suferiga por virinoj, kiel la eŭropa. Provizora edzeco ne bezonas komplikan kaj multekostan edziĝofestan riton, kiu akompanas akton de konstanta edzeco. Viro, trovinta virino, kiu konsentas provizore edziniĝi (certe ŝi staras sur pli malsupra ŝtupo de socia ŝtuparo ol li), kontraktas kun ŝiaj gepatroj, pagas difinitan monsumon, kiu dependas unuflanke de lia riĉeco, kaj aliflanke de la beleco de l' virino. Poste ili vizitas mulaon, subskribas kontrakton, kiun tiu sigelas por 4 tumanoj (2 dolaroj).

Estas tre originala teksto de ĉi-kontrakto. Ĝi konsistas el kelkaj rubrikoj.

Unua — "Eltiranta utilon" — en ĝi oni skribas nomon de l' viro. Dua rubriko: "Prezentanta utilon" — ĉi-tie estas ege priskribataj bonaj kvalitoj de l' virino, post kiam oni enskribas ŝian nomon kaj nomon de parencoj, kiuj ŝin vendas.

Tria rubriko parolas: "Por kiom da tempo", kaj la kvara portas titolon: "Rajtoj de edzo kaj kiam li devas pagi al edzino pomonate"[1]). Se "ŝi" estas fraŭlino, tiam ŝia kosto estas pli granda, ol tiu de virino ne posedanta ĉastecon.

Poste sekvas subskriboj, sigelo de mulao. Sonoras transdonataj moneroj. Vendo de l' virino estas finita. Oni vendis ŝin por "provizora uzo".

Ĉar situacio de laborulaj klasoj en Persio estas mizera, riĉaj komercistoj kaj terposedantoj facile trovas per "sige" provizorajn edzinojn — ĉastulinojn, belajn kunulinojn.

[1]) Mulla — tiel nomiĝas en mahometana oriento pastro.

[1]) "Sige" oni kontraktas por diversa tempo: de kelkaj tagoj ĝis kelkaj monatoj, eĉ jaroj.

Ekzistas eĉ speciala spekulacio per sige-oj. Multaj familioj vivas de ĝi. Estroj de l' familio ĉiam revas pri profitdona vica vendo de maturiĝanta filino aŭ fratino.

Ekzistas ankoraŭ la plej terura por virinoj jura *naŝeze*, t. e. malakcepto. Se edzino ne obeas al edzo, ne plenumas liajn ordonojn, li rajtas proklami ŝin *naŝeze* kaj forpeli el hejmo sen eksedzigo kaj sen redono de doto.

El "Turkmena Fajrero", trad. *S. Bojev.*

EL PORTUGALIO

Ankoraŭfoje laborularo pretiĝas batali. Kiel pasintan februaron, denove ni sur stratoj kaj placoj kontraŭbatalos la portugalan Diktaturon. Oni ne povas tiel vivi! Ĉiutage arestoj; ĉiutage mortigoj!... Ĉiuj ekribelas. Studentoj kaj popolo — demokratuloj kaj aliaj manifestaciis malfavore al la Diktaturo. Estis la 1-an de decembro 1927. Militistaro paradis. Carmona revenis aŭtomobile kaj la homamaso staranta sur la ĉefplaco Rocio kolere kriis al li: Reĝa Banano! For la Diktaturon! Vivu Seibero! El ĉie falis insultoj! La popolo kraĉis la tutan malamon sur la vizaĝon de la sangavida diktatorestro. Li timis la popolon kaj venigis la policon. Post mallonga disdonado da frapoj — ĝi sukcesis fari "ordon". Estis arestitaj 150 personoj kaj vunditaj 4. Eble kelkaj el ili estos forsendotaj kiel jam okazis kun niaj plej aktivaj K-doj: Mario Castelhano, ĉefdirektoro de l' proleta gazeto "A Batalha"; Mario Gonçalves, Manoel Rijo, Marques Pereira k. a.

Sed la situacio nun ŝanĝiĝas favore al ni. Mono mankas. Tro oni elspezas por la militaferoj. La diktatorestro volis negoci monprunton en la eksterlando, sed tute ne sukcesis. Laste forvojaĝis Ĝenevon la financministro Sinel de Cordes, kiu penos negoci la monprunton ĉe la Ligo de Nacioj. Pro tio, la portugalaj politikenmigrintoj en Parizo, konsente kun la enlandaj kontraŭdiktatoruloj, sendis telegramon al la L. d. N., en kiu ili diras, ke ili neniam repagos ŝuldojn, kiujn faras nun la diktatorestro en eksterlando.

8021.

eron kaj mem kun siaj familioj malsatas, vivas la rabenoj riĉege, aliaj eĉ posedas palacojn (la Gera k. a.) kaj grandan riĉaĵon. La rabenidoj (la gefiloj de la hodiaŭaj "nepoj") lernas en la "mondaj" gimnazioj, vizitas teatron, veturas en aŭtomobiloj k. s., kio estas severe malpermesite de iliaj praavoj. La hodiaŭaj rabenoj — la "nepoj" jam de longe ne ludas la saman rolon, kiun ludis iliaj avoj kaj praavoj. *David Glizer* (Obro).

EL HUNGARIO

Ĉi sube ni intencas ĝenerale doni klaran bildon al la tutmonda Proletaro, kiel mizere vivas la hungaria Proletaro. Ni ankaŭ citas kelkajn sociajn aferojn, ĉar ili tre bone reprezentas la mizeron kaj suferon de la tuta loĝantaro. Samtempe ni prezentas al vi la kristan-socialistan registaron. La faktoj estas prenitaj parte el la (ŝtata) oficiala "Ŝtatistika Jarlibro" kaj parte el diversaj laboristaj presorganoj.

Laboristaro: La socialista laborista movado dum tiu ĉi jaro estis tre vigla, multaj strikoj, lokaŭtoj kaj politikaj aferoj okazis. Strikis aŭ estis lokaŭtitaj: lignaĵistoj, aŭtomobil-kondukistoj, tajloroj, liverlaboristoj, bakistoj, teksistoj, vitraĵistoj, ladistoj, peltistoj, masonistoj, ferlaboristoj k. a. La plej grava kaj longedaŭra estis la ferlaborista striko. Ĝi daŭris unu monaton kaj ĝin partoprenis 18 000 laboristoj. Ĝi ne estis malsukcesa, ĉar malgraŭ ĉio, la strikintoj atingis plialtigon de salajroj je 2—10%. Bedaŭrinde la sindikata movado en Hungario estas tiom malforta, ke la soc.-dem.-gvidantoj ne proklamis ĝeneralan strikon por la ĝenerala plialtigo de la salajroj kaj por la defendo de la 8—9-hora labortago.

Salajroj estas por virlaboristoj semajne po 42,28 pengoj[1]). Laboristino semajne gajnas po 24,87 p. Ni devas citi, ke la 48-hora laborsemajno ĉe ni tute neestas respektata. Oni devas preskaŭ en ĉiuj fabrikoj labori 9—12 horojn tage, kaj ofte okazas, ke laboristo laboras semajne po 70—90 horoj ankaŭ. Jen ankoraŭ kelkaj horsalajroj: Lignaĵisto gajnas hore po 0,60—0,75 p., seruristo 0,55—0,85 p., ladisto 0,55—0,75 p., masonisto 0,65—0,90 p., tajloro 0,60 ĝis 0,75 p., nekvalifikita laboristo (helpa) gajnas hore en fabrikoj 0,28—0,50 p., laboristino 0,18—0,30 p.

La kapitalistoj jam atingis la antaŭmilitan (1914) profiteblecon, eĉ ĝenerale jam ili transpaŝis ĝin, sed la salajroj de la laboristoj atingis nur la 50—70%-an de la antaŭmilita salajro (laŭ aĉeteblеco). Jen la faktoj: Laboristo antaŭ la jaro 1914 gajnis hore 0,71 kr.[2]). Per la tutsemajna salajro oni povis aĉeti 182,4 kg. da pano. En 1927 per 0,80 p. (unuhora salajro) per la tutsemajna gajno oni povas aĉeti nur 78,4 kg. da

[1]) Unu usona dolaro = 5.67—5.70 pengoj.
[2]) Monunuo ĝis 1927.

EL POLIO[1])

La juda klerikularo en Polio

La 27-an kaj la 28-an de decembro 1927 okazis en la kinejo "Palac" en Leopolo raben-kunveturo de l' orienta Galicio s. t. "Asejfas horabonim" kun la celo: krei raben-unuiĝon de tuta Galicio. Ĉeestis 300 rabenoj kaj ĝis 4000 invititaj gastoj. Oni eĉ pagis po 5 dolaroj por enir-karto, tiel granda estis la eniravido. La ordon gardis rajd- kaj pied-policistoj, surstrate kaj en la ejo. Kiel reprezentantoj de la registaro ĉeestis: la leopola vojevodo Borkowski, la stanislavova vojevodo Morawski (kiu speciale venis el Stanislavov), la leopola vegu-komisaro Strzelecki, la leopola polic-direktoro, la juĝestro Havel k. a. En sia salut-parolado la leopola vojevodo interalie diris: "Mi estas konvinkita, ke ĉio, kion oni ĉi-tie decidos, estos por la bono de la Patrio".

Kaj ĝuste tiel estis. Post la elekto de estraro (rabenoj kaj "Agudoj") kaj post la parolado de l' krakova rabeno Kornicer, kiu alvokis la tutan kunvenon plenumi en la nomo de la Ĉiopova ĉion, kion registaro ordonos. La tuta "Asejfas horabonim" rezoluciis: "La kunveno de Galiciaj rabenoj esprimas sian plenan konfidon al la pola registaro, precipe al la planoj de la marŝalo Pilsudski."

Por pli bone montri la "amikajn" rilatojn inter la rabenaro kaj en registaro estu citataj jenaj vortoj el parolado de Varsovia rabeno Pojzner al la judaj soldatoj (elprenitaj el "Folkscajtung", n-o 242): "Akurate, kiel iam Jozefo, la "cadik" (piulo), la filo de Jakobo, nia patro, liberiĝis el la egipta malliberejo por savi la landon de l' malsatmorto, tiel ankaŭ la granda homo Jozefo Pilsudski, la disendito ekstaris, post long-jara suferado, por Polio, por ke li rekonstruu la saman Polion sur plej bonaj fundamentoj".

La registaro jam kelkajn gazetojn konfiskis pro artikoloj kontraŭ la raben-kunveno.

Jam la duan tagon post la kunveturo okazis grandaj bataloj inter la du ĉefrabenoj: la Belza kaj Boboda[1]) pro la "Hegemonio". Estis eĉ denuncoj kaj interbatiĝoj inter la "ĥasidoj" de ambaŭ flankoj ĝis la enmiksiĝo de la polico. (Laŭ la lastaj numeroj de la gazetoj "Moment" kaj "Folkscajtung").

Kvankam la rabenoj forkuras de ĉiu ajn laboro, tamen ili estas grandaj riĉuloj. Nur por luo de la kinejo, kie ili kunsidadis, ili pagis pli ol 3000 zl.[2]). Kaj kie prenis ĉi-rabenoj-parazitoj la monon, se ne de la malriĉa kaj kredema juda loĝantaro? En ĉiu urbo kaj urbeto en Polio, kie nur judoj vivas, estas ankaŭ rabenoj, kiuj vivas de la piaj malriĉuloj. En Varsovio estas 12 rabenoj, kaj la "Agudo" en la varsovia kahalo postulis pligrandigi ilian nombron je 18.

Dum la kredemaj malriĉaj judoj ofte fordonas al siaj rabenoj la lastan mon-

[1]) Vidu la n-on 172!

[1]) Ĉiu rabeno havas siajn proprajn kredantojn nomatajn "Ĥasidoj". Kaj ju pli granda estas la nombro de liaj "ĥasidoj" des pli granda, riĉa kaj forta la rabeno mem estas.
[2]) 1 dolaro = 9 zl.

pano. Por unu kilogramo da porkviando (en j. 1914) oni devis labori 1,5 h. kaj hodiaŭ 3,3 da horoj. Por aĉeti viran kompletan vestaĵon oni devis labori 70 horojn en j. 1914 kaj nun 133 horojn.

Tre interese estas, se ni iom enrigardas en la kaslibrojn de la kapitalistoj (Vi ja scias, K-do, ke ili ĉie kaj ĉiam malprofitas!?), kvankam ni tre bone scias, ke ili ne ĉion enlibrigas, sekve iliaj notoj neestas ĝustaj, nature ili ĉiam falsigas por siaj profitoj. La hungara fabrikindustrio produktis en la jaro 1925 por la valoro de 1,7 miliardoj da orkronoj[1]) kaj en la jaro 1913 nur 1,6 miliardoj da orkronoj. En la jaro 1913 laboristo produktis (meze) varon en valoro de 7 500 orkr. En la jaro 1925 produktis (meze) jam je 8 700 orkr., estas de 8,6 elcenta pliprofito (pliprodukto). *La pura profito* en la jaro 1924 en *252* fabrikoj estis 35 310 000 da orkronoj, en ĉi tiuj fabrikoj al 41 000 da laboristoj oni elpagis kiel salajron nur 37 900 000 da orkronoj. En la jaro 1913 la kapitalistoj elpagis 437 milionojn da orkronoj, kiel salajron, t. e. ¼-onon de la produktvaloro kaj en la jaro 1925 nur *282* milionojn da orkronoj estis elpagitaj, t. e. nur $^1/_6$-ono de la produktvaloro.

La senlaboreco ĉi-jare neestis tiom alta, kiel dum la antaŭaj jaroj. En la monato junio estis 13110 en registritaj senlaboruloj en Budapesto. La plibonigo estas kompare al la antaŭa jaro je 51,1%. Sed ĝenerale ankoraŭ en la tuta lando la nombro de la labornehavantoj estas sufiĉe granda. *233—446.*

[1]) 5 orkronoj = 1 usona dolaro.

Indiĝenaj moroj en Angola

(Portugala okcidenta Afriko)

LA "KIMBANDA" — INDIĜENA KURACISTO

Kvankam jam de ĉirkaŭ kvar jaroj mi oferas mian iaman korpan kaj spiritan (pensan) bonstaton sub ĉi atrofiiga tropika klimato, nemulton mi ankoraŭ spertis pri indiĝena etnografio tial, ke la genegroj el oceanbordaj urboj, kie mi ĉiam loĝis, nur tre malofte elmontras la plejparton el siaj apartaj moroj kaj kutimoj, ĉu pro adaptiĝo al la tielnomata "civilizacio", aŭ pro singarda kaŝemo kontraŭ la perfortaj "civiliz-rimedoj" de l' "blankulo", kiun ili prave timas. Cetere, la speciala karaktero de miaj ĉiutagaj okupoj ne ebligas intiman kontaktiĝon kun la ĉi-tiea indiĝenaro.

Sed, kie la memsperto mankas, oni rajtas utili la sperton de aliuloj.

La temo, kiun mi nun ekintencas pritrakti — indiĝenaj kuracmetodoj kaj speciale ties profesiulo — estas ĝuste unu el tiuj, ĉe kiuj la aliulaj travivaĵoj tre multe utilas, ĉar, en la blankulaj centroj speciale, la "kimbanda", preskaŭ ĉiam prave, sed ne ĉiam per pravaj metodoj, estas ofte persekutata.

Pro tio, la ĉi-subajn sciigojn mi grandparte kompilelĉerpos el fidinda raporto de iama ĉi-tiea distriktestro.

La kuracarto ĉe indiĝenoj, se ni konsideras sub tiu nomo la solajn metodojn, per kiuj indiĝena malsanulo vere kuraciĝas, baziĝas sur la uzado de medicinecaj plantoj kaj primitivaj ĥirurgprocedoj, kiel ekzemple sangeltiro, fortranĉo de l' malsana korpoparto, k. s.

Kaj se rilate al aplikado de plantoj la "kimbanda", ja, ĉiam klopodas plivastigi sian scipovon konstante pristudante la virtojn de la vegetaĵoj, samon oni ne povas diri pri liaj kuracmetodoj, speciale pri tiuj ĥirurgiaj, ĉe kiuj ili laŭsekvas la primitivan rutinon de siaj prauloj.

La asepsan kuracmetodon, komprenéble, li ne konas; escepte, sed tro malmulte, ĉe la blankulaj popolcentroj. La tranĉilo, per kiu li krevigas tumoron aŭ fortranĉas ekzemple gangrenitan fingron, estas ankaŭ uzata de li por senfeligi la ĉasitajn bestojn aŭ por senigi je ŝelo la manĝotan manihoton[1]). La hakilo, kiun li ofte uzas dum "operacio", servas ankaŭ por forhaki lignon el la arbaro.

La primitiveco de liaj operaciprocedoj klare montriĝas per la maniero, kiel li forigas dolorigantan denton:

Longeta fer- aŭ lignopeco estas metata (apogata) sur la dento; sur tiun oni frapas per ŝtono aŭ alia peza objekto ... kaj la dento estas forigata, kvazaŭ najlo el neutila kesto.

Nestrange devas aspekti ĉi *dentkuraca* metodo, se oni ankaŭ scias, ke multaj indiĝenoj akrigas siajn dentojn V- aŭ M-forme pere de fajlilo aŭ de malmola kaj

[1]) *Manihot Aipi* kaj *M. utilissima*, laŭ Pohl-tubera radiko, laŭ aspekte simila al terpomo tre multe uzata en la indiĝena manĝado.

Patriotismo — Internaciismo — Sennaciismo

(Daŭrigo dektria)

"En tiu raso, la religia ideo sin prezentis sub du malsamaj formoj. Unuflanke, la homo ligis la diecon al la nevidebla principo, al la inteligenteco, al tio, kion li videtis pri la animo, al tio, kion li sentis sankta en si. Aliflanke, li aplikis sian ideon pri dieco al la eksteraj objektoj, kiujn li ĝue rigardadis, kiujn li amis aŭ timis, al la fizikaj fortoj, kiuj estis la mastroj de lia feliĉo kaj de lia vivo.

"Tiuj du klasoj da kredoj estigis du religiojn, kiuj daŭris tiom longe, kiom la grekaj kaj italaj socioj. Ili ne interbatalis; ili eĉ vivis akorde kaj dividis inter si la regadon super la homo; sed neniam ili intermiksiĝis. Ili ĉiam havis diferencajn dogmojn, ofte kontraŭdirajn, ceremoniojn kaj kutimojn absolute malsamajn. La kulto al la dioj de Olimpo kaj tiu al la herooj kaj mortintoj neniam havis inter si ion komunan. Kiu el tiuj du religioj estis la pli antikva? Neeble respondi. Oni eĉ ne povas aserti, ke unu antaŭis la alian. Kio estas certa, tio estas, ke la religio pri la mortintoj, kiu kreiĝis en tre malproksima tempo, restis ĉiam senŝanĝa en siaj kutimoj, dum ĝiaj dogmoj iom post iom foriĝis. La alia religio, tiu pri la fizika naturo, estis pli progresema kaj libere malvolviĝis, tra la jarcentoj, modifante iom post iom siajn legendojn kaj siajn doktrinojn, kaj senĉese pligrandigante sian aŭtoritaton super la homo ...

"... Komence tiu religio sin ŝirmis en la familioj, sub la protektado de l'hejma fajrujo. Tie la nova dio sukcesis ricevi malgrandan lokon, mallarĝan *cella* (ĉambreto, celo), kontraŭ aŭ apud la respektegata altaro, por ke iom da adoro, kiun al homoj havis por la fajrujo, transiru al la dio. Iom post iom la dio, akirinte pli da aŭtoritato super la animo, rezignis je tia protekto; li forlasis la hejman fajrujon; li akiris propran loĝejon kaj ricevis proprajn oferojn. Tiu loĝejo cetere estis konstruita laŭ la modelo de la malnova sanktejo; estis, kiel antaŭe, *cella* kontraŭ fajrujo; sed la *cella* plilarĝiĝis, plibeliĝis, fariĝis templo. La fajrujo restis ĉe la enirejo de la domo de la dio, sed ĝi ŝajnis tre malgranda kompare kun la templo mem. La fajrujo, kiu unue estis la ĉefaĵo, fariĝis nur la akcesoraĵo. Ĝi ĉesis esti la dio kaj malaltiĝis ĝis la rango de altaro por la dio, de instrumento por la oferado. Ĝi ricevis kiel taskon kuiri la karnon de la oferito kaj porti la oferon kun la preĝo de la homo al la majesta diaĵo, kies statuo estis en la templo.

"Kiam oni vidas tiujn templojn stariĝi kaj malfermi siajn pordojn al la amaso da adorantoj, oni havas la certecon, ke jam delonge la homa inteligenteco kaj la socio pligrandiĝis."[24])

La civito stariĝis laŭ la samaj proceduroj kiel la antaŭaj malpli grandaj grupoj: unue kelkaj familioj aŭ gentoj kuniĝis kaj formis fratrion; per kuniĝo de kelkaj fratrioj estiĝis la tribo; same kelkaj triboj kreis la civiton[25]).

Ĉe la antikvuloj, la civito estis la lasta stadio de tiu procezo. Neniam la civitoj sukcesis kuniĝi por formi pli grandan unuon. Okazis ja inter ili aliancoj por militi, sed neniam la civitoj daŭre kuniĝis sub saman regadon. Tion malebligis la patriotisma ideologio, kiu jam fortege baris al normala plua evoluo.

En la kadro de la civito, ĉiu gento, ĉiu

[24]) *Fustel de Coulanges*, La Antikva Civito.

[25]) Civito kaj urbo ne estis tiutempe samsignifaj vortoj. La civito estis la religia kaj politika asocio de la familioj kaj triboj; la urbo estis la kunvenloko kaj precipe la sanktejo de tiu asocio.

malglata akrigita ŝtono. Kaj tion ili faras nur pro... eleganteco. Kion, do, ili kapablos plie suferi pro neceseco!

La "kimbanda" uzas tre ofte la kupojn, kiujn li mem aplikas al la suferuloj. Tiacele li traboras la pinton de bestkorno kaj metas ĉi-lastan sur antaŭe farita kruca tranĉo sur la haŭto, el kiu la sango elŝprucas tuj, kiam oni suĉas la enan aeron tra la supra trueto de la korno, tuj poste ŝtopata per miksaĵo el kruda kaŭĉuko kaj palmoleo.

La masaĝo estas ankaŭ unu el la oftaj kuracrimedoj uzataj de l' "kimbanda".

Kiel plej vulgaraj medikamentoj, la Administranto el la regiono Amboim (Ambuim'), en la supre menciita raporto, indikas la jenajn: radiktubero kaj semo de frukto, respektive nomataj "landaŭ" kaj "japep'", laŭ indiĝena lingvo, ĉe la kolikoj; "tonga-tonga" (herbaĵo), kiel efikega drastigilo; la subŝelo de "dond" (arbetaĵo), kiel vezikigilo; la subŝelon de "kakat'" (alia arbetaĵo) ĉe la lakso.

Ĉe la gento "Ba-sumb", indiĝenoj el la regiono ĉirkaŭanta la urbon Novo Redondo (Novu Rdondu), la gonoreo estas kuracata de infuzo el la ligno de arbo nomata "nongu-nongu", trinkata trifoje ĉiutage po 4—5 plenkuleroj.

Por kuraci la variolon, ĉi-samaj indiĝenoj agas tiamaniere: Tuj kiam la erupcio ekaperas ili lavas la trafatan korpoparton per malvarma akvo. La veziketoj, ĉe ilia perfekta elapero, estas unuope krevigataj per bonege akrigita ligna pikilo kaj, poste, ŝmirataj per kalko ĉiumatene kaj ĉiuvespere dum kvar tagoj. Finfine, kiam la veziketoj sekiĝas, la suferulo lavas sin per miksaĵo el akvo kun polvo de "takula" (beleruĝa, simila al mahagono, tre malmola afrika ligno).

Iu nigrulo en Catumbela (Katumbela), laŭ onidiro, kuracas la galan febron, — ofte mortigan ĉe la eŭropanoj kaj ankaŭ — ĉe la nigruloj, per infuzoj de hundherbo (graminacea herbaĵo) kaj de iu agavo. La unua infuzo estas trinkata; la dua estas aplikata per anusbanoj. Ĉi-lasta agavinfuzo, uzata sammaniere, ankaŭ estas utiligata ĉe la iktero (flava malsano hepata).

Ofte, tamen, la malsano fariĝas komplika kaj rezistas al la aplikado de herbaĵoj. Tiaokaze kaj ankaŭ ĉe certaj malsanoj, la indiĝenoj kredas, ke ties kaŭzo estas fetiĉo (sorĉaĵo aŭ sorĉostato) kaj la "kimbanda" ankaŭ devas kapabli forigi ĝin.

La rimedoj estas do ankaŭ sorĉaĵaj, superstiĉaj kaj konsistas el aplikado de ĉarlatanaĵoj kaj amuletoj celantaj forigi la "fetiĉojn", kiuj premegas la malsanulon. La "kimbanda" ankaŭ tiaokaze sin ofte helpigas de kabalaĵoj, kiujn li efektivigas vestita per misteriaj vestaĵoj kaj maskoj celantaj impresi la malsanulon.

Kompreneble, en tiaj okazoj aŭ la malsano estas imaga, aŭ la kuraco okazas pro sugestio, la plej ofte uzata kuracrimedo de l' "kimbanda".

Jen kelkaj el tiuj superstiĉaj rimedoj, kies aplikadon mi mem jam vidis: kontraŭ kapdoloroj kaj simpla aŭ marĉa febro, iom da malsekigita argilo aŭ simpla tero estas metata sur la frunton, kie ĝi sekiĝas kaj tiel estas konservata ĝis malapero de la sufero; ia sekigita herbaĵo ĉirkaŭanta la kolon "bonefikas" kontraŭ la tuso aŭ aliaj brustomalsanoj, speciale ĉe la infanoj; peco el blanka aŭ ruĝe kolorigita argilo je formo de iom longa ovo estas manĝata de senfilaj virinoj por "ebligi gravediĝon"; kontraŭ la febro la "kimbanda" ofte konsilas sunbanon, aŭ, pli bone, dormadon sub la senperaj varmegaj sunradioj.

La "kimbanda" estas, do, ne nur indiĝena medicinisto, farmaciisto kaj flegisto, ĉar li mem preparas kaj aplikas la medikamentojn, sed li estas ankaŭ kaj speciale sorĉodivenisto. Pro ĉio ĉi lin ĝenerale respektegas ĉiuj indiĝenoj.

La simboloj de lia arto kaj supereco estas rubandforma drapo krucumita sur la brusto kaj trans la ŝultrojn, el kiu ofte pendas sonoriletoj aŭ enfadenigitaj vitrobuletoj diverskoloraj, kaj ankaŭ bastoneto kun plidikiĝanta ekstremaĵo, per kiu, verŝajne, li forigas la fetiĉojn.

Pro sia sorĉodivena "kapableco" la "kimbanda" ludas ankaŭ gravan juran rolon en la socia vivo de indiĝenoj: li estas superinstanca juĝisto ĉe iaj krimoj kaj eksperto laŭ medicinaj aferoj ĉe l' indiĝena juĝaparato.

Pri tio temos mia proksima artikolo.

J. P. Barreira.

UNU AŬ MULTAJ?

La sumo de la juĝoj de *multaj* homoj stultaj, ne donas pli grandan garantion de praveco, ol la juĝo de *unu* stulta homo. (Elparolo de Multatuli.)

1851.

---

fratrio, ĉiu tribo povis daŭrigi plenumi la ritojn de sia aparta kulto, kaj samtempe ĉeesti la religiajn ceremoniojn komunajn al ĉiuj civitanoj. Unu el tiuj ceremonioj — kaj la ĉefa — estis la komuna manĝo. La partoprenado al tiu ceremonio estis deviga por ĉiuj civitanoj. Ĉe Sparto, ekzemple, la civitano, kiu ne ĉeestis la publikan manĝon, eĉ se tio okazis kontraŭ lia volo, perdis per tio sian civitanecon. Ĉe Romo, necesis esti partopreninta la sanktan ceremonion de la purigado (latine: *lustratio*) por ĝui la politikajn rajtojn. Kiu ial ne povis ĉeesti, tiu ĉesis esti civitano ĝis la venonta purigado.

Ni ne forgesu, ke la manĝaĵo konsistis el la karno de oferitoj, kiu devis esti kuirita sur la sankta fajrujo de la *pritaneo* (templo de la dioj protektantaj la civiton). Tiu karno estis dispartigita inter ĉiuj civitanoj. Kompreneble la dioj ne estis forgesitaj, ili ricevis la plej bonajn partojn. Estis ia komuniiĝo. Kaj la antikvuloj firme kredis, ke la bonstato kaj sendanĝereco de la civito dependis nepre de la akurata plenumo de tiu ceremonio.

Nature neniu povis partopreni la kulton de civito al kiu li estis fremda. La civitaj dioj ja protektis nur siajn proprajn civitanojn kaj akceptis nur de ili oferojn.

Pro tiaj kredoj estis do tre malfacile, ke civito kuniĝu kun alia por formi pli grandan unuon. Tute same kiel hodiaŭ francaj kaj germanaj patriotoj, ekzemple, neniam povus konsenti pri kunfandiĝo de ambaŭ nacioj. Kaj tamen la socia vivo nepre postulis plilarĝiĝon. Estas progresoj, kiuj nerimarkite okazas kaj kiuj kaŭzas aliigon de la socio. Ĉirkaŭ la sesa jarcento a. K. aperis en Grekio kaj Italio nova fonto de riĉaĵoj. La tero ne plu sufiĉis por la bezonoj de l' homo. En la malgranda civita kadro estiĝis industrio; komerco okazis inter la civitoj. Eĉ floris filozofio, literaturo kaj mirinda arto en kelkaj civitoj. La grekaj artistoj ja ne estis ĝis nun superitaj. Iliaj ĉefverkoj kaŭzas ankoraŭ nuntempe ĉies admiron. Kreiĝis tiam movebla riĉaĵo; oni eldonis monerojn.

La apero de mono estis granda revolucio. Ni jam vidis, ke bieno ne povis esti vendata, ĉar en ĝi kuŝis la tomboj de la diiĝintaj praŭloj, kiuj postulis de la posteuloj konstantan kulton. Sed la mono estis *res nec mancipi*, t. e. ke ĝi povis iri de iuj manoj en aliajn sen ia religia formalaĵo. Estiĝis metiistoj, maristoj, industriĉefoj, komercistoj. Inter ili aperis riĉuloj. Stranga novaĵo! Ja, antaŭe nur gentestroj povis esti posedantoj. Klientoj kaj plebanoj ankaŭ povis fariĝi riĉaj. Okazis eĉ en multaj civitoj, ke aristokratoj malriĉiĝis. Unuvorte novaj produktokondiĉoj kreis novajn klasojn, kiuj tre ofte interbatalis. La grekoj kaj romanoj spertis ĉiujn regsistemojn. Jen regis aristokrataro, jen demokrataro; jen reĝo, jen tirano[26]), jen demagogo[27]), jen konsulo, jen magistro akiris la estrecon.

(Pluo sekvos) *E. Lanty.*

---

[26]) En Grekio, la monarkio estis plurfoje renversita kaj restarigita: sed la novaj monarkoj neniam opiniis havi la rajton sin nomi reĝo; ili kontentiĝis esti nomataj *tirano*. Kio faris diferencon inter tiuj du nomoj, tio ne estas la pli aŭ malpli granda moraleco ekzistanta ĉe la suvereno; oni ne nomis reĝo bonan princon kaj tirano malbonan; estis precipe la religio, kiu distingis unu de la alia. La primitivaj reĝoj plenumis pastrajn funkciojn kaj tenis sian aŭtoritaton de la fajrujo; la tiranoj de la primitiva epoko estis nur politikaj estroj kaj akiris la regadon ĉu per balotado, ĉu perforte.

[27]) Tiu vorto ankaŭ ne havis la nuntempan sencon; ĝi signifis: *gvidanto de la civito.*

IMPRESOJ PRI SOVETIO

de okulvidinto, orelaŭdinto, fingrotuŝinto

(Daŭrigo dua)

La senlaboreco

Foliumante la raporton, kiun faris K-do Rikov antaŭ la Sovetia Amikara Kongreso, mi trovis sekvantajn informojn:

En la jaroj 1924/25 estis en tuta Sovetio	882 700	enregistritaj senlaboruloj
„ „ „ 1925/26 „ „ „ „	1 085 200	„ „
„ „ „ 1926/27 „ „ „ „	1 607 200	„ „

La nombro de senlaboruloj kreskis do ĝis nun jaron post jaro. Sed samtempe kreskis la nombro de laboruloj. Laŭ la sama raporto:

En la jaroj 1924-25 estis en tuta Sovetio	8 215 000	laboruloj
„ „ „ 1925/26 „ „ „ „	9 843 000	„
„ „ „ 1926/27 „ „ „ „	10 366 000	„

Kiel do oni provas klarigi la proceson de tiu ĉiujare pligrandiĝinta senlaboreco?

Ĉiuj statistikoj konfirmas, ke la senlaborularo konsistas plejparte el: 1. Kamparanoj alvenintaj urben kaj tute ne taŭgaj por industrilaboro; 2. oficistoj, kiuj antaŭe oficis ĉu en privataj entreprenoj, kiujn la kooperativa rapidvastiĝo formanĝis[1]), ĉu en ŝtataj administracioj, el kiuj maldungiĝis ilin la t. n. "reĝimo de ŝparado".

Ĉiam laŭ la sama raporto:

En la jaroj 1923/24 alvenis urben	1 700 000	kamparanoj
„ „ „ 1924/25 „ „ „	2 800 000	„
„ „ „ 1925/26 „ „ „	3 200 000	„

Kompreneble ĉion eblan faras la ŝtato por kontraŭbatali tiun proceson kaj dume helpi la senlaborulojn. En la j. 1926/27, ĝi oferis 84 500 000 rbl. al tiu helpo, en la j. 1927/28 tiu sumo atingos 230 000 000 rbl.

Malgraŭ tio, la situacio de senlaborularo estas tute ne enviinda, kaj tiu demando estas aparte grava. Cetere monhelpi la senlaborulojn ne estas rimedo solvi la senlaborecan problemon. Tion bone komprenas sovetia registaro. Tial ĝi strečas siajn tutajn fortojn por industriizi la senliman kamparon, konstrui novajn fabrikojn, plidensigi la kooperativreton. Aliparte, kiel jam ĉiuj scias ĝi decidis mallongigi la labortempon — ne malaltigante la salajrojn — kaj enkonduki la sephoran labortagon.

Tiel estas esperebla, ke post kelkaj jaroj estos en Sovetio sufiĉe da laborejoj por akcepti ĉiujn, kiuj konscias la gravecon de ĉies kunhelpo al la socialisma konstruado, sed kiuj rajtas ne malsati. Necesas nur tempo kaj mono.

Pri kelkaj aliaj malbonaj flankoj

La loĝejkrizo — Precipe en Moskvo ĝi estas akra, kaj estas tute komprenebla afero, por tiu, kiu eksciis, ke depost Oktobra Revolucio Moskva loĝantaro preskaŭ triobliĝis. En centra urbo estas grandaj domoj, kie antaŭe loĝis burĝaj familioj po unu en ĉiu apartamento, konsistanta el ĉ. dek ĉambroj. Nun en ĉiu loĝejo loĝas 4—5 familioj. Ĝenerale unu familio ĝuas du ĉambrojn. Kuirejo kaj necesejo estas komunaj por ĉiuj loĝantoj de l' sama apartamento.

Interkrampe mi informas la K-daron, ke la sidejo de SEU en Moskvo estas malluma kelo, kie la tutan tagon laboras kaj fumas SEU-oficistoj, kaj nokton pasigas nia sindonema K-do Lidin.

Flanke mi notu, ke ĝenerale malpuraj estas, — ne la privataj ĉambroj, — sed la ŝtuparo kaj la koridoroj, kiujn trapasas ĉiuj domloĝantoj. Ĉu do ĉi tiuj ne kapablus interkonsenti pri laŭvica purigado?

Por tiun krizon likvidi, en ĉiuj urbkvartaloj estas konstruataj domegoj, kaj nedubeble, sufiĉe baldaŭ Moskvaj laboristoj disponos tute decajn loĝejojn.

Vivmultekosteco — La manĝaĵoj ne estas pli karaj ol en Francio, sed la industriproduktoj kostas proksimume duoble pli. La kialo estas denove tre facile klarigebla: ne ekzistas en Sovetio sufiĉe da fabrikoj por provizi la tutan landon — sekve karaj estas la manufakturaĵoj. Antaŭ la pordo de l' kooperativoj staras kutime multe da homoj, kiuj atendas por ion aĉeti. La solvo estas ĉiam la sama: industriigi, industriigi. Sed ne subite oni kapablas starigi tute novan ekonomisistemon.

Senzorgaj infanoj — Estas unu el la preferataj temoj de burĝa gazetaro: "La bolŝevikoj detruis familion, kaj ne zorgas pri infanoj. En Sovetio oni renkontas armeojn da sengepatraj infanoj, kiuj iras survoje ŝtelante kaj murdante." Ĉiun tagon tia diraĵo ornamas burĝan jurnalaron.

Ĉu vere sin trovas en Sovetio tiuj infanoj? Jes, kaj neniam oni neis tion.

[1]) Rakontis al mi senlaborulo: "Mi oficis en entrepreno de privata komercisto. En apudaĵo instaliĝis kooperativo. La kooperativoj pagas malkaran luprezon kaj malaltajn impostojn, ĉar la ŝtato ĉiurimede subtenas ilin. Kontraŭe la privata komerco estas ĉiel malhelpata. Sekve, en kooperativoj la poduktoj estas pli malmultekostaj, kaj la klientoj ne sin provizas ĉe privatuloj. Tiel bankrotis mia "nepman", kaj tiel mi fariĝis senlaborulo."

La legantaro eltiru el tiu ekzemplo — tute ne eksterordinara — ĉiujn konkludojn. Mi nur raportas konkretajn faktojn por pripensigi ĉiujn, kiuj interesiĝas pri problemaj de Socialisma Konstruado.

En Moskvo mi ne trafis ilin, ĉar dum festotagoj oni zorgis pri ili. Sed en Ukrainio mi sufiĉe nombrajn vidis. Kaj eble K-do Nekrasov ankoraŭ memoras, ke en Kiev, en laborista restoracio, venis al ni infanoj, kiuj antaŭe forprenis de sur la tabloj ĉion postlasitan de la manĝintoj. Pretekstante peti fajron por ekbruligi cigaredon, ili lerte ŝtelis la gantojn de nia amiko. Ekstere tre frostis kaj tiun vesperon Nekrasov spertis, kiom estas iafoje malagrable renkonti senzorgajn infanojn.

Malpuregaj ili estas, tute disŝiritaj estas iliaj vestaĉoj. Kie ili dormas? Kion ili manĝas? Alia respondu.

Kiuj ili estas? Mortis iliaj gepatroj dum imperialisma kaj civila militoj, aŭ dum la j. 1921, dum la terura malsatego. Depost tiam ili vagas de urbo al urbo ŝtelante. Pravas do iagrade la burĝa gazetaro. Sed ĝi abomene mensogas asertante, ke ĉiam pligrandiĝas la nombro de tiuj infanoj, ke estas komunista kutimo la infanojn forlasi. Ĉu kiuj mortis kulpas pri la mizero de l' postrestintoj?

Estas demando: kion faras la ŝtato por tiuj kompatinduloj? Ĉu ĝi provis ilin altiri en infandomojn por tie eduki kaj savi ilin? Jes, estas respondite, sed ne konsentas la infanoj loĝi en domoj kaj baldaŭ ili forkuras. Tiun argumenton mi ne akceptas; tute libere iras ja la "forkurintoj" tra la stratoj — ekz. en Ĥarkov kaj Kiev, — renkontas ilin milicianoj, preterpasantoj, kaj neniu interesiĝas pri ili. Estus tamen tre facile aresti kaj enigi ilin en edukejojn. Laŭ mia opinio mankas edukejoj, mankas mono; sed estas ege bedaŭrinde, ĉar urĝas savi la senzorgulojn.

(daŭrigota) *G. Salan.*

Vi faris, kun multe da sukceso, agitadon por esperanto; via grupo estas multanara, kaj via memkontenteco estas videbla.
Vi tamen faras grandan eraron, se vi opinias, ke tio sufiĉas por firmigi kaj certigi la sukceson de nia afero. Vi devas plie atingi, ke viaj varbitoj ellernu la lingvon kaj ke la ellernintoj legu nian literaturon.
Aĉetu, aĉetigu la SAT-librojn; Abonu, abonigu la SAT-gazetojn.

POR ĈIUJ HOMOJ LA TERGLOBO!

Homo bezonas la tutan terglobon; liaj bezonaĵoj materiaj kaj intelektaj ĉirkaŭprenas la tutan terglobon, kvazaŭ brakoj de polipo. Tiu, kiu parolas pri limoj politikaj, doganaj bariloj kaj pra-proprajo — — tiu parolas: pri *milito!* Ĉiu barilo, ĉiu garanti-letero, ĉiu limgardisto estas, per sia ekzisto mem — militkomenco, atako. Ne kontraŭ la rajtoj, sed kontraŭ la *personeco* de aliaj homoj.

(Elparolo de Silvio Gesell.)
1851.

TRA ESPERANTIO

Esperanto-Servo

Raporto pri la 3-a kvaronjaro 1927

Ĉi raporto, kiu aperas kun ioma prokrasto, montras pluan progreson de nia laboro. Kvankam ni prokrastis la presigon de ĉi raporto ĝis nun, ĝi ankoraŭ ne estas kompleta — bedaŭrinde! Ni nur rericevis raportfolion de 36 Gek-doj el 17 lingvoregionoj, kvankam ni sendas materialon al ĉ. 100 Gek-doj en 30 landoj. Ja ni konas la kaŭzon de la neraportado kaj ne tro volas plendi al la tre fervoraj aktivaj Gek-doj, sed en intereso de nia laboro tre valorus ankaŭ, se nia raporto povus esti plene kompleta. Do, ankaŭ provu plenumi tiun laboron de kontrolado kaj raportado. Sed nepre necesas, ke pli da Gek-doj en ĉiuj lingvoregionoj dediĉu iom da tempo al tiu valora laboro. Detalojn interesuloj petu de la centra gazetservanto (adreso jena: Esperanto-Servo, Gerberstr. 24, *Leipzig C 1*, Germanio).

Dum la 3-a kvaronjaro ni dissendis 95 raportojn (ofte divididitajn a, b, c ktp. — do efektive ni sendis ĉ. 150 raportoj). Laŭ la nekompleta statistiko pri uzo de materialo estas presitaj *82* (el la 95) raportoj, aperintaj entute 246-foje. Do, nepresitaj estas 13 raportoj (certe tiu nombro estas tro alta, ĉar mankas tiom da raportfolioj de gazetservantoj).

De la presitaj raportoj estas aperintaj: 1-foje 17, *2*-foje 17, 3-foje 12, 4-foje 11, 5-foje 10, 6-foje 5, 7-foje 3, 8-foje 1, 10-foje *2*, 11-foje 1, 19-foje 1, *20*-foje 1, 34-foje 1.

Plej ofte presitaj estas: La Sepa tutmonda kongreso de proletaj esp-istoj (raporto 194 — 34-foje); El Litovio (177, ses diversaj raportetoj — 20-foje); El Hispanio (137, tri raportetoj — 19-foje); El Bulgario (182, du raportetoj — 11-foje); Polio, paradizo por junuloj kaj infanoj 142 — 10-foje); Argentina Proletaro strikas pro Sacco kaj Vanzetti (147 — 10-foje). Ĉar ni foruzus tro da spaco, ni ne volas citi ĉiujn artikolojn.

Nepresitaj estas jenaj raportoj: Germanaj faŝistoj edukas proletan junularon (131); El Britio (138); El vivo de kaŭkazmontanoj en norda Kaŭkazio (174); Faŝistoj atencas kontraŭ Proletoj (183); Lucerna sportinternacio kaj esperanto (195); Kunvenrajto de la laboristoj en Hungario (200); Edukado kaj mondlingvo (211); Eksporto de ŝtalaĵoj kaj inĝenieraĵoj el Britio (213); Proleta porinfana gazeto uzas esp-on (214); Radio kaj esp-o (215); Enkarcerigo amasa de hungaraj laboristoj (219); Falsigitaj manĝaĵoj en Britio (220); Kiom salajras germana ministo (222). — Tiu rezulto eble ne plaĉas al iuj Gek-doj, komprenenble. Ankaŭ al ni ĝi ne plaĉas. Ni konjektas, ke preskaŭ ĉiuj raportoj tamen estas presitaj. Jen, por la 1-a duonjaro ankoraŭ estas raportite pri 144 represoj, krom la jam publikigitaj. K-do Nikolskij komunikis al ni, ke la artikolo "Infaneco de Lenin" aperis en 21 gazetoj (almenaŭ tiom da diversaj gazetoj, kiuj enhavis ĉi artikolon, li ricevis). Sed al ni *nur* estas raportite pri *2*-foja represo. Ankoraŭ plurajn faktojn ni povus citi, kio nature ne helpas, ke nia statistiko estas tiom nekompleta. Ni esperas, ke tiu stato ĉiam pliboniĝos. Helpu!

Pri la rezulto de nia laboro dum la unua jaro de nia ekzisto aperos ĝenerala raporto. Ĉiuj gazetservantoj (reprezentantoj de Esperanto-Servo) nepre resendu la raportfolion ĝis la fino de januaro, por ke la tutjara raporto povu aperi kiel eble plej baldaŭ. Mankas ankoraŭ reprezentantoj de Esperanto-Servo en multaj landoj. Gek-doj el landoj, kie ne estas ĝis nun gazetservanto, nepre anoncu sin ĉe ni por tiu ofico. Ĝis nun estas gazetservantoj en: Sud-Afriko, Alĝerio, Britio, Argentino, Aŭstrio, Belgio, Brazilio, Bulgario, Ĉekoslovakio, Ĉinio, Danio, Estonio, Finnlando, Francio, Germanio, Hispanio, Hungario, Japanio, Jugoslavio, Kanado, Latvio, Litovio, Nederlando, Norvegio, Polio, Portugalio, Sovet-Unio, Svedio, Svisio, Usono.

Depost la 18-a de septembro ni dissendas nian materialon ĉiusemajne, al ĉ. 45 Gek-doj kun sportraportoj de la Lucerna sport-internacio. La sportraportoj estas oficialaj de koncerna internacio kaj depost tiu tempo estas oficiale dissendataj en esp-o. Jen la unua plej grava sukceso de nia Esperanto-Servo. Pluaj sekvu!

Evitu, ĉiuj Gek-doj, sendi al ni iujn aferojn, kiuj tute ne rilatas al Esperanto-Servo. Unue ni ne havas tempon, interŝanĝigi iujn aferojn, havigi aŭ sendigi al vi ĉiusemajne kelkajn leterojn de laborist-organizoj ktp. Niaj laborfortoj jam estas ofte tro streĉitaj. Due ankaŭ finance ne eblas, kontentigi dezirojn de tiom da SAT-anoj; kaj multaj skribas al ni. Do, nepre notu tion. Certe la jarlibro multe helpas trovi en ĉiuj lingvoregionoj kaj urboj Gek-dojn, kiuj volonte helpas kaj subtenas vin en iuj klopodoj. Sed ni estas devigataj, bedaŭrinde, pro la du supre cititaj kaŭzoj — kvankam ni volonte helpus ĉiun K-don, flankenmeti tiajn aferojn, kiuj ne rilatas al Esperanto-Servo.

Sed ni ĉiam kun kontento kaj ĝojo akceptas raportojn de *ĉiuj* Gek-doj pri okazintaĵoj, ekonomiaj, politikaj, kulturaj cirkonstancoj, vivo de laboristoj, kamparanoj, oficistoj ktp. en viaj landoj. Do, tiuflanke subtenu nian Esperanto-Servon, ni sukcesos liveri al niaj reprezentantoj taŭgan kaj valoran raportmaterialon, kiun poste la laboristaj gazetoj kaj jurnaloj volonte represos kun la noto: Esperanto-Servo.

Certe, ni ne estas tute kontentaj pri la rezulto de nia ĝisnuna laboro. Multaj redakcioj ankoraŭ rifuzas, eĉ provas ridigi nian laboron, kion ofte skribas al ni Gek-doj[1]). Tamen ni ankaŭ ricevas multajn skribaĵojn de niaj reprezentantoj, per kiuj ili komunikas al ni, ke post multaj klopodoj ili sukcesis, regule presigi nun nian materialon en diversaj gazetoj. En kelkaj landoj la Gek-doj ankoraŭ tute ne sukcesis, speciale en landoj, kie nia movado ankoraŭ estas malforta. Ili ĉiam restu fidelaj al nia laboro; finfine ni venkos ĉiuloke per nia insista klopodado. La rezulto ne estas tro bona, tamen ni estu kontentaj, la rezulto estu instigo al ni plue kaj ankoraŭ pli insiste labori por niaj celoj: servigi esp-on al Proletaro Tutmonda!

Centrejo de Esperanto-Servo
Gerberstr. 24, Leipzig C 1
(Germanio).

8-a Kongreso de SAT
en Göteborg (Svedio)
(14—19. aŭgusto 1928)

3-a Komuniko

Aliĝu kiel eble plej rapide al la kongreso. Ju pli frue ni povos noti grandan partoprenantaron, des pli bone ni povos organizi la Kongreson kaj pretigi kiel eble plej bonan akceptadon de la eksterlandaj gastoj.

Al kiu pagi la aliĝkotizon? Sovetaj K-doj pagu al Centra Komitato de SEU, Poŝtkesto 630, Moskva, Sovetio. — Germanoj povas sendi al: R. Lerchner, Colmstr. 1, Leipzig, O 27, Germanio. Alilandaj sendu kotizon per naciaj biletoj aŭ per ĉeko, en registrita letero al: Einar Adamson, Box 73, Göteborg, Svedio.

Kotizo: Por SAT-anoj egala al jarkotizo de SAT. Ne-SAT-anoj pagas 1½ de l' jarkotizo de SAT.

Fakkunsidoj. Proponu, se vi havas deziron, organizi iun fakan kunsidon.

Jam estas decidite pri fakkunvenoj de fervojistoj, edukistoj-instruistoj kaj metalistoj.

---

[1]) Por ne ridindigi nian aferon ĉe Redakcioj, necesas, ke la tradukoj el esp-o estu nacilingve korektaj, estas eĉ dezirinde, ke ili estu sufiĉe bonstilaj. Ni ĉiuj forte konsciu, ke la SAT-movado estas kulturcela; sekve estas la devo de ĉiu SAT-ano akiri sufiĉan klerecon por povi bone plenumi la taskojn de nia Asocio. *E. L.*

Biletprezoj por veturado al Göteborg

Helsinki—Göteborg	vaporŝipo Abo—Stockholm	17.— dol.	36 horoj
	sama per dua klaso	22.— „	
Leningrad—Göteborg	vaporŝipo Abo—Stockholm	20.— „	52 „
	sama per dua klaso	25.50 „	
Tallinn—Göteborg	vaporŝipo Tallinn—Stockholm . . .	13.50 „	36 „
	sama per dua klaso	19.— „	
Warszawa—Göteborg	tra Berlin—Sassnitz	17.— „	36 „
	sama per dua klaso	25.50 „	
Berlin—Göteborg	tra Sassnitz	46.— mk.	18 „
Wien—Göteborg	tra Praha—Sassnitz	19.— dol.	34 „
Praha—Göteborg	tra Berlin—Sassnitz	15.75 „	30 „
Budapest—Göteborg	tra Praha—Sassnitz	21.75 „	38 „
Bruxelles—Göteborg	via Köln—Hamburg	19.— „	36 „
Paris—Göteborg	via Köln—Hamburg	21.75 „	38 „
London—Göteborg	rekte per vaporŝipo	4.6.9 pund.	40 „
	sama per dua klaso	6.5.6 „	
New York—Göteborg	per vaporŝipo Gripsholm	108.— dol.	10 tagoj
Buenos-Aires—Göteborg	via Hamburg	25.— pund.	3 semajnoj
Tokio—Göteborg	via Londono (nur dua klaso) . . .	75.— „	7 „
Alger—Göteborg	via Marseille—Paris—Köln	48.— dol.	4 tagoj

Se vi venos pli frue ol komencos la Kongreso komuniku al ni tion, por ke ni povu atendi vin!

Por la Organiza Komitato:
Einar Adamson (prezidanto).

PRI SAT-KONFERENCO

K-do Adamson proponis, ke ĝi okazu ĉe Göteborg samtempe aŭ antaŭ la VIII-a SAT-Kongreso. Ĉar diversaj sindikatoj sendos reprezentantojn al tiu ĉi lasta, ili certe konsentus mortigi du birdojn per unu ŝtonjeto. La nura malhelpo estas la granda veturkosto kompare je Hamburgo aŭ Amsterdamo aŭ Antverpeno. Eble multaj kongresantoj povus ricevi rajton paroli en la nomo de diversaj kultur-, sport-, junul-, partia-, sindikat-asocioj. Almenaŭ per klarigo de la diskutota tagordo ili penu havi tion. Certe se ni povos unuigi parte la du aferojn ne mankos interpretantoj, sed nur en la Konferenco la diversaj naciaj lingvoj aŭdiĝos kompreneble. Por finfine aranĝi la programon, urĝas, ke SAT-anoj legu la detalojn en n-roj 157 kaj 168 kaj sendu proponojn, konsilojn, ktp. *488* (London).

POST LA VII-a KONGRESO DE SAT

Kiam la Lyonaj SAT-anoj prenis sur sin la altan taskon, timo terurigis ilin. Ĉu ili sukcesos laŭ ĉies postulo? Ĉu ili pravigos la fidon de EK.?

Honteme ili konfesas sian nepravigitan timon… SAT ricevis oficialan apogon de Lyona popolo. Firma kaj memstara estas hodiaŭ la pozicio de nia movado en Lyon kaj en Francio.

Ĉie marŝas la laboro. Aliĝoj alfluas, grupoj estas fondataj. Jen rezulto praktika de la VII-a! Tio ĝojigas la aranĝintojn, kiuj per laboro festis la 40-jaran jubileon de Zamenhofa lingvo.

Finance ni ankaŭ ne malsukcesis, kiel montras la suba raporto; eĉ SAT-kaso iomete profitas.

Kiel la VII-a helpis al ni en nia propagando por varbi novajn adeptojn, tiel ankaŭ la VIII-a en Göteborg plikreskigu nian movadon…

Tio estas nia sincera deziro…

Marcel Roux.

KONTRAŬ LA MALSERIOZULOJ

Multaj membroj plendas kontraŭ aliaj, kiuj ne respondas al leteroj (eĉ rekomenditaj, do certe ricevitaj) konformaj al la artikolo 34 de nia statuto. Tio misfamigas nian aferon kaj ankaŭ senkuraĝigas, forpuŝas novajn adeptojn. Necesas fingre montri la kulpulojn, kiuj tiel facilanime fuŝas nian serv-aparaton. Tial de nun ni publikigos iliajn nomojn en SENNACIULO. Sed la pordo de tiu rubriko ne estos malfermata al ĉiuj, ĉar ne ĉiam kulpa estas la ricevanto, sed ofte la sendinto, kies informpeto ne konformiĝis al la artikolo 34, precipe al la punkto ĉ de tiu artikolo. Do por kvazaŭ kribri la plendojn, ni publikigos nur: 1. la plendojn pri nerespondo al letero (rekom. aŭ ne) de grupo aŭ de ia kolektivo. *Direkcio de SAT.*

La "Fundamento de Esperanto"[1]) devas troviĝi en la manoj de ĉiu esperantisto kiel konstanta kontrolilo, kiu gardos lin de deflankiĝo de la vojo de unueco.

L. L. Zamenhof.

[1]) Mendebla ĉe nia Administrejo.

Kiu estas kulpa?

Jam depost 3 jaroj mi spertas jenon: Preskaŭ ĉiu letero, enhavanta PM por kolektantoj kaj adresita al Sovetio, ne alvenis, se ĝi ne estis enregistrita. PK, L, ĵurnaloj ktp. ĉiam alvenis. Sed leteroj kun PM "perdiĝis survoje!" Ĉu ekzistas leĝo en Sovetio malpermesanta interŝanĝon de PM stampitaj? Mi petas informojn de Gek-doj, kiuj havas intereson je tiu temo.

Esperanto-Informejo, Schweidnitz (Germ.).

Ĉe liberpensuloj

Komence de 1927 mi faris proponojn al diversaj redakcioj de ateistaj gazetoj, kiuj jam uzas aŭ simpatias esperanton, ke ili presigu sur la unua paĝo de siaj gazetoj la frazon: "Oni korespondas esperante." Ĝis nun mi sukcesis ĉe jenaj gazetoj: "Le Matérialiste", adreso: Emile Chapelier, 138a rue Hotel des Monnaies, Bruxelles (Belgio), "De Tribun", adreso: Wilgenstraat 8b, Antwerpen (Belgio), "De Vrijdenker", adreso: C. F. Everts, Vespuccistraat 91, Amsterdam (Nederlando), "Der Freidenker" und "Neues Leben", adreso: Paul Fischer, Kettwiger Str. 15, I, Essen a.R. (Germanio), "Freie Weltanschauung", adreso: Max Tonner, Kreuzstr. 13a, Itzling ĉe Salzburg (Aŭstrio), "Bezvirnik", adreso: Dm. Ignatjuk, ul. Libknechta 64, Ĥarkov (Ukrainio). La liston de la enhavo publikigas ankaŭ esperante la pola gazeto "Zycie Wolne", adreso: Piekna n-o 44 m. 21, Warszawa (Polio). *La redakcioj de la nomitaj gazetoj deziras ricevi artikolojn kaj gravajn sciigojn el la liberpensa mondo per esperanto.* Skribu kaj gratulu ilin pro ilia ago. Progresemaj esperanto-gazetoj estas petataj publikigi ĉi supran noton.

K. Hubricht, Leipzig O 30.

Kaso-spezoj de la 7-a Kongreso

Enspezoj:		fr. fr.
Donaco de:	kolekto en Haarlem . .	30.—
	Amsterdama Grupo . .	37.50
	Irkutsk-SAT-filio . . .	36.—
	Dresden-SAT-anaro . .	153.—
	Esp. Lab. Gr. en Solenau	8.50
	Prolet.-Esper. Alger . .	8.—
	Brusela Grupo	31.95
	Esp. Lab. Gr. en Béziers	8.—
	Norvega Esp. Lab. Fed.	93.70
	SAT-rondo de Baracaldo	34.85
Kotizoj (354)		3 492.80
Subvencio de la Lyon'a urbestraro .		1 000.—
Vendo de poŝtkartoj kaj gvidlibroj		692.45
Vendo de fotografaĵoj		871.70
Donacoj de diversaj K-doj		223.35
		6.721.80

Elspezoj:		fr. fr.
Aliĝiloj		300.—
Banderoloj		368.50
Koncerto de l' salutvespero . . .		250.—
Luo de l' Kongresejo		700.—
Luo de tabloj, seĝoj ktp. . . .		750.60
Kongreskartoj kaj afiŝoj		285.—
10 000 ilustritaj poŝtkartoj		1080.—
150 fotografaĵoj		1260.—
Luo de ĉambroj por fakaj kunvenoj		82.50
Stampiloj, brakrubandoj de komisaroj, cirkuleroj, programoj, afrankelspezoj, telegramoj, afiŝmarkoj, ktp.		907.80
Gvidlibroj		75.—
Saldo dispartigita		
al Lyona Fed. de Int. Ruĝa Helpo	100.—	
al Lyona Esp. Lab. Grupo . . .	400.—	
al SAT	162.40	662.40
		6.721.80

Kontoj unuanime aprobitaj de la Lyona SAT-anaro la 5-an de decembro 1927.

La ĝen. kasisto: *L. Chaussade.*

La Prezidanto de l' Komitato: *M. Roux.*

La fervoro kaj diligenteco de niaj Lyonaj K-doj meritas ĉies laŭdon. Ĉi-okaze ni bedaŭru, ke en Leningrad la afero ne iras tiom glate kaj rapide, ĉar ĝis nun ni ne povis publikigi la bilancon de nia VI-a. E. K.

Ĉe la neŭtraluloj

En *Lithopolis*, Ohio, Usono, urbeto kun nur 300 enloĝantoj, ges-roj Mabel (Mebl) kaj Richard (Riĉad) J. Jones (Jons) mondonacis por starigo de esperanto-lernejo. La instruado jam komenciĝis. Ĝis nun pli ol 150 infanoj k. plenaĝuloj enskribiĝis kiel lernantoj. — En *Danzig*. La Danciga Senato publikigis dekreton, per kiu ĝi konsentas la organizon de nedevigaj esp-o-kursoj en la 6. k. 8. lernjaro de la elementaj lernejoj. La esp-o-kursoj ne devas malhelpi al la instrua horaro k. la kostojn devas porti la kurspartoprenantoj.

MALKURAĜAJ ALUDOJ

"Io estas putra en la ŝtato Esperantujo. Unuflanke regas absoluta manko je objektiveco, blinda adorado al la litero, al frazoj jam banalaj ĉar tro ofte gurditaj, antaŭjuĝoj, fanatika sinfikso sur dogmoj nekonvenaj al nia granda kulturideo, kaj blufo; — aliflanke la nuda egoismo, senlima nepravigita ambicio, malbela konkurenc-envio, postkulisa agitado, malicoj, intrigoj..."

Kiu parolas tiel? — s-ro Teo Jung en sia "Heroldo".

Kaj kvazaŭ responde jen alia nemalpli akra voĉo:

"Ĉe UEA ni ne kutimas je tiaj predikadoj pri Fundamento, Fideleco, Disciplino, ktp. Por ni Esperanto vivas. Ni fidas je la uzado kaj naturaj leĝoj de funkciado. Sed en la rondo de la severaj predikantoj ŝajnas, ke hodiaŭ iuj eminentuloj kaŝas en sia poŝo plenan projekton de reformoj aŭ pretan aliĝon al nova sistemo..." (E. Privat, "Esperanto", jan.-n-o.)

Ho! Ho! s-roj neŭtraluloj, vi tro diris, aŭ nesufiĉe. Ne decas aludi, vi devas citi la nomojn de la enviuloj, de la postkulisaj agituloj, de la maliculoj kaj intriguloj — same de la eminentuloj, kiuj pretiĝas imiti s-ron de Beaufront...

Kiel plej eminentaj predikantoj pri Fundamento k. Disciplino, ni konas nur s-ron Th. Cart *kaj* P. Corret. *Ĉu vere tiuj homoj kapablas tiel malnoble agi? Ni almenaŭ staras antaŭ dilemo: aŭ la cititaj akademianoj efektive pretiĝas perfidi, aŭ s-ro Privat simple kalumnias ilin...*

La tuta esperantistaro havas intereson ekscii la veron pri tio. E. L.

Ĉe la faŝistoj

Esperanto kaj la Faŝista Partio

La loka Faŝista Instituto de Kulturo enkondukos esperanton en la baldaŭ komencotaj kursoj de lingvoj. Gvidanto estos la prezidanto de la Grupo s-ro G. Facchi.

Oni esperas, ke la ekzemplo de la Faŝista Instituto de Kulturo de Brescia (kies prezidanto estas S. E. Augusto Turati (ĝenerala sekretario de la Faŝista Partio) estu baldaŭ sekvota de aliaj Faŝistaj Institutoj de kulturo de Italujo. El "*l Araldo Esperantista*".

*

El Rumanio

La honora prezidanto de la Rumana Esperanto-Asocio estas generalo C. Gavanescul.

La Lingva Angulo

Kia estas diferenco inter *konsekvence* kaj *eventuale?* *7338.*

Eventuale = depende de okazo: Venu al mi antaŭtagmeze, eventuale posttagmeze.

Konsekvence = konklude al la antaŭaj faktoj, pensoj, faroj.

Oni kritikis lin, konsekvence li ŝanĝis nun sian opinion.

Unu el la konsekvencoj de la mondmilito estas la ŝanĝo de la geografia karto de Eŭropo. *Interim.*

RECENZEJO

Duope ricevitajn verkojn ni recenzas, unuope ricevitajn ni nur mencias.

P. W. van den Broek, Devi Angreni kaj Mak Miah, n-oj 1/2 de Ilustrita Biblioteko. 64 pĝ. 13×20 cm., Prezo: 1.— mk. g. La sama eldonejo.

Du rakontoj el Javo, kiuj certe estus legindaj, se la lingvo estus korekta. Bedaŭrinde multaj, tro multaj eraroj, tre peza stilo, longaj eĉ 10-liniaj frazoj, kaj pro tio la libreto tute nerekomendinda. Jen kelkaj "ke ... edzigus", "... du princoj *estas permesitaj* havi militistaron", "... oni malmendu — mian edziĝon". ktp.

ELDONAĴOJ NACILINGVAJ

Vérite et Lumière, de l'Entr'aide Fraternelle Internationale, Pessicart, Nice (A. M.), Francio. — **La Fable,** Etude de Stephen Mac Say; Editions de "La Sauvagette", Gourdez-Luisant (E. et-L.), Francio. — **L'Amour Plural,** de Han Ryner; Editions Radot, 5, Rue Eŭgène-Manuel, Paris (XVIe.).

MEMORNOTO

Represis el "Sennaciulo":

Frajdenker, Lodz, novembro: Pliboniga agrikultura kolonio por malliberuloj apud Kurgan (Uralo). —

Ni ricevis denove kelkajn n-ojn de Strahdneeku Avize, Leepaja (Latvio), *en kiuj aperas artikoloj el* Sennaciulo, *sed sen cito de fonto. Ni ankoraŭfoje insiste rekomendas al la K-doj, kiuj aperigas artikolojn el "S-ulo", ke ilia devo estas nepre postuli citi la fonton. Tio estas tre grava el la propaganda vidpunkto.* Red.

Enhavis priesperantajn artikolojn aŭ notojn:

The Travel Log, London, decembro 27. — *Mitteilungsblatt de ITF,* Amsterdam, decembro 27. — *The Post,* London, 31. 12. 27. — *The Labour Woman,* London, 1. 1. 28. —

Enhavis notojn pri SAT:

Ojfkum, Lodz, 22. 12. 27, 7. 1. 28. —

Tradukis el esperantaj leteroj:

Sächsische Arbeiter-Zeitung, Leipzig, 24. 12. 27, 31. 12. 27, 3. 1. 28. —

NIA POŜTO

3920. — Verŝajne via artikolo aperos.

994. — Informo taŭga nur por ĉiutaga jurnalo.

3905. — Bonvolu afranki ĝuste viajn leterojn. Nur tial ke ni rekonis vian skribon sur la koverto, ni ne rifuzis akcepti la leteron.

1311. — Mi tute konsentas kun vi; se ne ĉiam okazis laŭ via deziro, kulpas en tio la helpantoj, kiuj ne obeis akurate miajn instrukciojn. Ĉion mi ne povas kontroli.

Neniu. — Ni absolute ne povas misuzi lokon por diskuti tian temon; ĝi koncernas ĉefe la Administracion de AIZ, al kiu ni sendas vian manuskripton. — Pri via "rezolucio" k. aliaj vi legos en proksima n-ro. — Respondon al niaj lingvaj demandoj vi legos en iu venonta n-ro.

7100. — Manuskripto fine alvenis; aperos. *E. L.*

2988. — Mi ne povas serĉi korespondantojn. Vi anoncu en "S-ulo". *Adm.*

SOVETIANOJ!

Ni informas, ke K-do **TETERIN** *ne plu* estas sekretario de Leningrada GK SEU k. SAT-peranto por Leningrad. Estonte oni turnu sin por koresp-ado al jena adreso: **LGK de SEU,** poŝtkesto, 305, **Leningrad (USSR)**

ATENTU!

La aŭstria SAT-anaro aranĝos fine de februaro SAT-kulturvesperon en Vieno. Ni petas ĉiujn prol. esp-istojn k. kolektivojn sendi salutleterojn al **Agentejo de SAT:** Kasernengasse 2, **Wien VI** (Aŭstrio).

Al lokaj kaj landaj sekcioj de Internacia Ruĝa Helpo

Lyonregiona komitato de IRH decidis rilati kun lokaj k. landaj organizoj de IRH por interŝanĝi raportojn pri persekutoj, propagand- k. helprimedoj uzataj de alilandaj IRH-grupoj, dokumentojn, materialon kaj patroni malliberejon, kie estas enkarcerigataj klasviktimoj. Pli kaj pli, laboristaj organizoj montras simpation rilate espon kaj postulas de nun, ke SAT-anoj helpu ilin por informlaboro. Skribu al: K-do **Marcel Roux,** Secours Rouge International, 169, rue Molière, **Lyon** (Francio).

Al SAT-aninoj!

K-dinoj el tutmondo estu salutataj de organizo jus kreita en Lyon: Frateca Unuiĝo de Virinoj kontraŭ Milito, kiu grupigas ĉiutendencajn virinojn, kiuj celas batali kontraŭ la milito kaj ĝiaj kaŭzoj. Sendu salutleterojn al: **Union Fraternelle des Femmes contre la Guerre,** 7, Rue de la Tunisie, **Lyon** (Francio).

Ni ĝoje interrilatos kun antaŭenemaj virinasocioj. SAT-ino *5362.*

ENHAVO:

Presejo: Uns-Produktivgenossenschaft, Leipzig (Germanio)